

COURSEWARE

BiSL® Foundation Courseware 3e editie

BiSL® 3e editie
Foundation Courseware

Colofon

Titel: BiSL® 3e editie Foundation Courseware
Auteurs: Frank van Outvorst & Réne Sieders
Uitgever: Van Haren Publishing, 's-Hertogenbosch
ISBN Hard copy: 978 94 018 0670 1
Druk: Eerste druk, eerste oplage, september 2016
Tweede druk, eerste oplage, juli 2017
Volledig herziene druk, eerste oplage, juli 2020
Vormgeving: Van Haren Publishing, 's-Hertogenbosch
Copyright: © Van Haren Publishing 2020 / The Lifecycle Company

Voor verdere informatie over Van Haren Publishing, e-mail naar: info@vanharen.net

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, verspreid, opgeslagen in een dataverwerkend systeem of openbaar gemaakt in enige vorm door middel van druk, fotokopie of welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs en uitgever.

Over deze courseware

Deze courseware is opgesteld door experts in het vakgebied van Business informatiemanagement, met veel praktijkervaring op het gebied van het produceren en verzorgen van trainingen. De input voor het materiaal bestaat uit bestaande publicaties en de ervaring en expertise van de auteur(s). Het materiaal sluit aan op de exameneisen van APMG en is tevens door APMG geaccrediteerd.

Het doel van de courseware is om de trainer en cursist maximaal te ondersteunen bij zijn of haar opleiding/cursus of voorbereiding op een examen. Het materiaal is modulair opgebouwd en sluit qua opbouw en volgorde aan op de hoofdstukindeling van het BiSL-frameworkboek en op de exameneisen van het BiSL Foundation-examen van APMG.

Om de trainer en deelnemer van de training optimaal te ondersteunen in de beheersing van de theorie, zijn er oefenexamens, opdrachten en uitwerkingen toegevoegd aan het materiaal. Tevens zijn discussievragen opgenomen waarin veelal een verwijzing is opgenomen naar de eigen ervaringen van de cursisten om zo de vertaling van praktijk naar theorie te maken, waardoor de leerstof mogelijk beter "landt".

Waar van toepassing en noodzakelijk voor het Foundation-examen wordt in de sheets verwezen naar de bijbehorende literatuur, waarin de cursist additionele informatie kan vinden over een bepaald onderwerp. Op alle pagina's is voldoende ruimte opengelaten voor het maken van persoonlijke aantekeningen. Er zijn dus geen aparte notitiepagina's opgenomen.

Dit courseware-pakket is compleet, en het biedt voldoende vrijheid aan de trainer om in zijn verhaal af te wijken van de opbouw van de sheets ofwel om niet alle sheets of opdrachten te behandelen. En hopelijk voegt de trainer eigen ervaringen en voorbeelden toe! De cursist heeft altijd zelf de mogelijkheid deze onderwerpen in eigen tijd nogmaals door te nemen. Dit wordt eenvoudig gemaakt doordat deze courseware en het BiSL-frameworkboek dezelfde structuur hebben.

De laatste module bevat enkele tips en trucs voor het examen. Daarmee vormt deze courseware, samen met het frameworkboek, de perfecte combinatie om de theorie eigen te maken en goed te begrijpen.

Andere uitgaven van Van Haren Publishing

Van Haren Publishing (VHP) is gespecialiseerd in uitgaven op gebied van Best Practices, methodes en standaarden in de volgende vier domeinen:

- IT en IT Management
- Architectuur (Enterprise en IT)
- Business Management en
- Project Management

Van Haren Publishing publiceert ook voor organisaties en bedrijven zoals: ASLBiSL Foundation, BRMI, CA, Centre Henri Tudor, Gaming Works, IACCM, IAOP, IFDC, Innovation Value Institute, IPMA-NL, ITSqc, NAF, KNVI, PMI-NL, PON, The Open Group, The SOX Institute.

Onderwerpen zijn (per domein):

IT and IT Management

ABC of ICT
ASL®
CATS
CM®
CMMI®
COBIT®
e-CF
ISO/IEC 20000
ISO/IEC 27001/27002
ISPL
IT4IT®
IT-CMF™
IT Service CMM
ITIL®
MOF
MSF
SABSA
SAF
SIAM™
TRIM
VeriSM™

Enterprise Architecture

ArchiMate®
GEA®
Novius Architectuur
Methode
TOGAF®

Business Management

BABOK® Guide
BiSL® and BiSL® Next
BRMBOK™
BTF
EFQM
eSCM
IACCM
ISA-95
ISO 9000/9001
OPBOK
SixSigma
SOX
SqEME®

Project Management

A4-Projectmanagement
DSDM/Atern
ICB / NCB
ISO 21500
MINCE®
M_o_R®
MSP®
P3O®
PMBOK® Guide
Praxis®
PRINCE2®

Voor de meest recente informatie over VHP uitgaven, bezoek onze website:
www.vanharen.net.

Inhoudsopgave

	<i>--- Dia-nummer</i>	<i>--- Pagina-nummer</i>
Diagram Zelfreflectie		7
Agenda		9
Module 1: Afbakening business informatiemanagement	(10)	15
Waarom aandacht voor beheer en informatiemanagement?	(12)	16
De wereld van beheer	(20)	20
Relaties en samenwerking	(38)	29
Module 2: Introductie in BiSL	(45)	32
Uitgangspunten BiSL	(47)	33
Het model	(56)	38
Wat is BiSL	(66)	43
BiSL en BIM	(69)	44
Module 3: Gebruiksbeheer	(79)	49
Positie gebruiksbeheer	(81)	50
Gebruikersondersteuning	(84)	52
Beheer bedrijfsinformatie	(91)	55
Operationele ketenafstemming	(99)	59
Operationele IT-aansturing	(106)	63
Module 4: Functionaliteitenbeheer	(115)	67
Positie functionaliteitenbeheer	(117)	68
Specificeren	(121)	70
Vormgeving niet geautomatiseerde IV	(128)	74
Toetsen en testen	(134)	77
Vorbereiden transitie	(142)	81
Module 5: wrap-up dag 1	(150)	85
Module 6: Verbindende processen uitvoerend	(170)	95
Wijzigingenbeheer	(173)	96
Transitie	(180)	100
Module 7: Sturende processen	(188)	104
Positie sturende processen	(190)	105

Behoeft management	(195)	107
Planning en control	(201)	110
Financieel management	(207)	113
Contractmanagement	(214)	117
Module 8: Richtinggevende processen	(225)	122
Positie richtinggevende processen	(226)	123
Opstellen informatiestrategie	(229)	124
Opstellen IV-organisatie strategie	(237)	128
Informatiecoördinatie	(245)	132
Module 9: Gebruik van BiSL	(252)	136
Module 10: BiSL in verhouding tot...	(269)	144
BISL foundation - Examenvoorbereiding	(282)	151
Opdrachten en antwoorden		155
Opdracht: Module 1 beheerdomeinen		156
Opdracht: Module 2 model overview uitvoerend en sturend niveau		155
Opdracht: Module 3 gebruiksbeheer (1)		158
Opdracht: Module 3 gebruiksbeheer (2)		160
Opdracht: Module 4 opdracht wijzigingenbeheer		162
Opdracht: Module 7 opdracht Sturende processen		164
Antwoordindicatie: Opdracht module 1		166
Antwoordindicatie: Opdracht module 2		167
Antwoordindicatie: Opdracht module 3 (1)		169
Antwoordindicatie: Opdracht module 3 (2)		170
Antwoordindicatie: Opdracht module 4		174
Antwoordindicatie: Opdracht module 7		176
Foundation-examen - Richtlijnen Voor De kandidaat		179
Het Foundation examen 1		185
Het Foundation examen 1 Uitleg		199
Het Foundation examen 2		215
Het Foundation examen 2 Uitleg		231
Syllabus		247

Diagram Zelfreflectie op begrip

Met deze diagram kun je je kennis en begrip van het materiaal evalueren. Vul hem in om te kijken hoe je ervoor staat. Om voor het examen te slagen zou je ernaar moeten streven om in het bovenste gedeelte van niveau 3 uit te komen. Wil je echt een pro worden? Richt je pijlen dan op niveau 4. Je algemene niveau van begrip zal natuurlijk de leercurve volgen. Daarom is het belangrijk dat je op ieder moment van de training weet waar je zit in het diagram en dat je aandacht besteedt aan de knelpunten. Op basis van je positie in de diagram Zelfreflectie op begrip, kun je de voortgang van je eigen training evalueren.

<i>Niveau van begrip</i>	<i>Voor de training (voorkennis)</i>	<i>Training Deel 1 (1ste helft)</i>	<i>Training Deel 2 (2de helft)</i>	<i>Nadat je het boek hebt doorgenomen en hebt gestudeerd</i>	<i>Nadat je de oefeningen en het proefexamen gemaakt hebt</i>
<i>Niveau 4 Ik kan de inhoud begrijpen en toepassen.</i>					
<i>Niveau 3 Ik snap het! Ik zit op de goede weg</i>					<i>Klaar voor het examen!</i>
<i>Niveau 2 Ik begrijp het bijna. Ik zou nog wat oefening kunnen gebruiken.</i>					
<i>Niveau 1 Ik leer, maar begrijp het nog niet echt.</i>					

(Diagram Zelfreflectie op begrip)

Noteer welke knelpunten je nog tegenkomt zodat je ze zelf of met je trainer kunt oplossen. Evalueer daarna met behulp van het diagram of je beter begrijpt waar je staat op de leercurve.

Probleemoplossing

Knelpunt:

Onderwerp:

Deel 1

Deel 2

Nadat je het boek hebt
doorgenomen en hebt
gestudeerd

Nadat je oefeningen
en het proefexamen
gemaakt hebt

Agenda

Dag 1

Module 1: introductie en afbakening

Module 2: het BiSL framework

Module 3: gebruiksbeheer

Module 4: functionaliteitenbeheer

Dag 2

Module 5: wrap up dag 1

Module 6: verbindende processen

Module 7: sturende processen

Module 8: richtinggevende processen

Module 9: gebruik van BiSL

Module 10: BiSL in verhouding tot...

Examenvoorbereiding

BiSL Foundation
behorend bij BiSL® 3^e editie
Introductie

Hier staat de verwijzing bij de betreffende slide naar de theorie in het boek met het nummer van het hoofdstuk of de paragraaf (§) en eventueel de naam van de subkop uit het boek

Over de training

Studieboek

Courseware

Trainer slides

- Telefoon zo veel mogelijk uit
- Vragen en discussie graag ook tussendoor!

Agenda dag 1

Module 1: introductie en afbakening

Module 2: het BiSL framework

Module 3: gebruiksbeheer

Module 4: functionaliteitenbeheer

(Bij deze training wordt gebruik gemaakt van het boek "BiSL, een framework voor Business informatiemanagement" 3^e editie, Van der Pols, Donatz, Van Outvorst en Sieders, 2020, © Van Haren Publishing, 's-Hertogenbosch. Een aantal figuren is overgenomen uit dit boek.)

Inhoud (2)

Module 5: wrap-up dag 1

Module 6: verbindende processen

Module 7: sturende processen

Module 8: richtinggevende processen

Module 9: werken met BiSL

Module 10: BiSL in verhouding tot...

Examenvoorbereiding

Kennismaking

- Naam
- Rol, functie, taken binnen de organisatie
  - werkzaamheden die je wekelijks doet
  - percentage functioneel beheer
- Kennis en ervaringen met ITIL®, ASL® en/of BiSL®
- Specifieke vragen of te behandelen onderwerpen?

 is a Registered trademark of ASL BiSL Foundation
ASL® is a Registered trademark of ASL BiSL Foundation
ITIL® is a Registered trademark of Axelos Ltd

Leerdoelen BiSL foundation

- BiSL in de context van Business Informatiemanagement, Applicatiemanagement en IT Infrastructuurmanagement
- Het BiSL-framework, samenhang en inhoud
- BiSL processen: doel, inhoud, resultaten
- Invoeren BiSL: hoe wel/hoe niet; mogelijke valkuilen
- Toepassen van BiSL: wat verandert er?

Verantwoordelijkheden rond examens en trainingen

- The Lifecycle Company/Van Haren Publishing: trainingsmateriaal
- APMG: examinering
- ASL BiSL Foundation: eigenaar van het merk

Vragen

BISL foundation

Module 1:
Afbakening business informatiemanagement

Boodschappen module 1

- Business informatiemanagement (BIM) is namens de business verantwoordelijk voor de informatievoorziening (IV).
- IV is belangrijk en het wordt steeds belangrijker.
- Het belang van BIM neemt evenredig toe.
- BiSL biedt alle handvatten voor een adequate invulling van BIM.
- BIM opereert niet op zichzelf, maar heeft zeer nauwe relaties met applicatiemanagement (AM) en IT-infrastructuurmanagement (IT-IM).
- BIM maakt onderdeel uit van de gebruikersorganisatie.
- BIM is de portefeuillehouder Informatievoorziening voor het bedrijfsproces.
- BIM fungeert als opdrachtgever van AM en IT-IM.

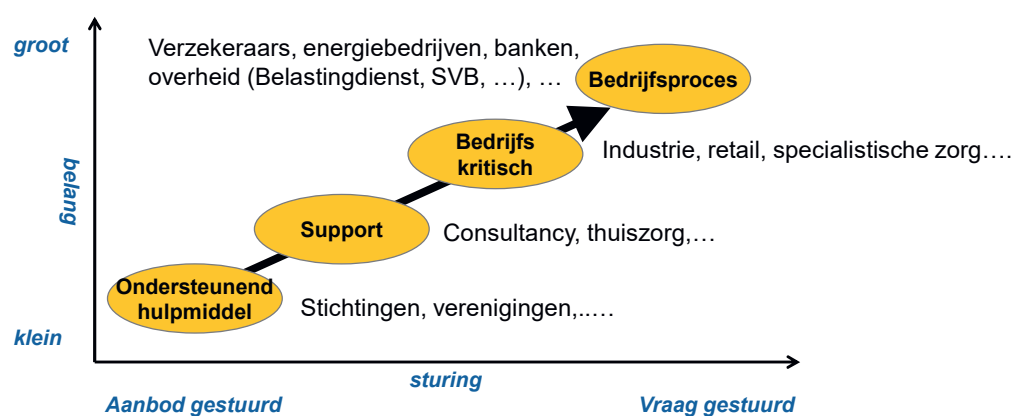

Agenda

- **Waarom aandacht voor beheer en informatiemanagement?**
Trends:
  - het belang van IV wordt groter
  - eisen worden hoger
  - multi-leveranciers
  - ketens
  - data
  - kansen en risico's
- De wereld van beheer
- Relaties en samenwerking

§ 1.1 Groeiend belang van informatievoorziening

Het belang van IV wordt groter

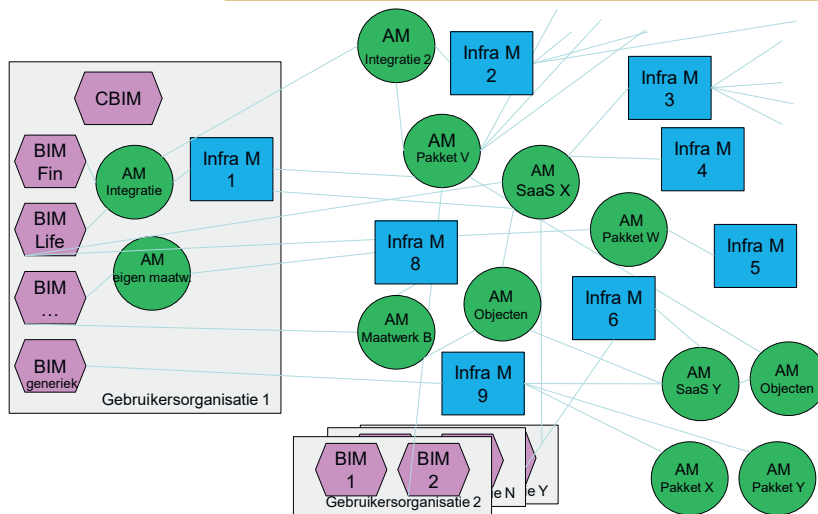
§ 1.1 Verschillende partijen en wensen binnen de organisatie

Eisen worden hoger

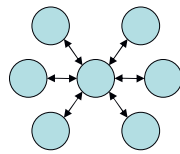

§ 1.1 Ontwikkelingen van IT en IT-markt

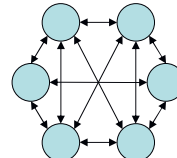
Klant/leveranciersconstellaties

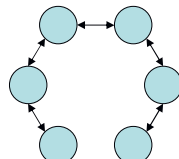
Ketens

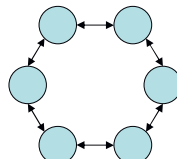
clearinghouse

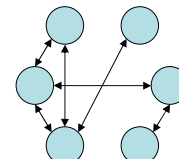
peer to peer

ketting

ring

point to point

Data als apart te besturen eenheid

- Data komt uit eigen intake, metingen, proces, maar ook uit keten en kan ook worden ingekocht
- Dataverzamelingen soms nog één op één gebonden aan applicatie, maar veelal centrale verzameling die kan worden benaderd door meerdere applicaties
- Data is vaak gericht op “het” product, maar kan zelf ook product/asset zijn
- Goed gebruik van eigen data en data-analyse leidt tot nieuwe opties

Vacature

Voor een scale up organisatie in Amsterdam zijn we per direct op zoek naar een Chief Data Officer.....

Data-analyse avant le lettre

Kansen en kwetsbaarheden

nieuwe businessmodellen

het nieuwe goud ..?

connected world, IoT, ..

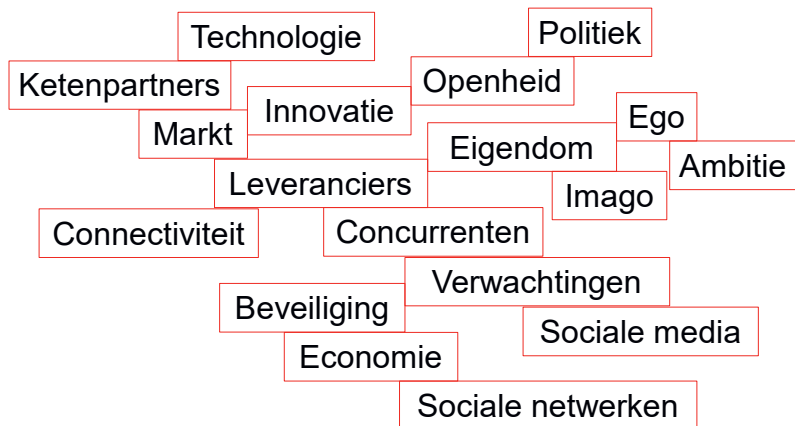
nieuwe bedreigingen

© Van Haren Publishing

18

Afhankelijkheden

© Van Haren Publishing

19

Agenda

- Waarom aandacht voor beheer en informatiemanagement?
- De wereld van beheer
  - Vraag- en aanbodorganisaties
  - IT-infrastructuur management (technisch beheer)
  - Applicatiemanagement (applicatiebeheer)
  - Business informatiemanagement (functioneel beheer)
- Relaties en samenwerking

Vraag- en aanbodorganisaties

